

»Tú skalt ekki lúgva, men tað er ekki alt, tú skalt siga«.

(citat: Birgir Danielsen)

SNÝT OG BEDRAG

Huðingar um hendingar í sambandi við tvingilsösluna av einum skipi.

- um pressuábyrgd og etik.
- um skadaskrivning og demagogik.
- um bankamoral og umvegis stýring.
- um virkisreidarar og dupuleit stýring.
- um stjóraskúling tvørtur um lond.
- um u-landastatus í fimtingsöld

og um hvussu tað, hjá landsins skuggastjórn, hevur eydnast, eftir 21½ ári at »ræna« uml. tvær mill. tons*, ið vóru avreidd m.o. fyrrverandi arbeiðsgevarum hjá teimum báðum fiskasolustjórunum (tí tekniska og tí administrativa) ið tóku við leiðsluni í Føroya Fiskasølu fyri skjótt 22 árum síðani.

* Um hesi ráfiskatons (saml. føroyska resourasuavkastid í fimtingsöld) er at siga, at hesi vórðu avreidd til í mestan mun tær multinationala fyrítøkurnar, eftir at alt tað, sum hesar tær størstu ikki skoyttu um, var skorið frá, so sum: ryggur, uggar, høvd, stertur, fjaðrar, bein, sandmaðkar og aðrir parasittar, fyri ikki at gloyma innvøllir, slógv etc. etc.; alt hetta sum her heima er vordid til ein umhvørvistrupulleika, ið vit neyvan fara at vinna á, serliga tá tað snýr seg um økologisku ójavnarnar sum t.d. avtoftingin — ella býtið — ið er farið (og fer) fram í okkara fuglabjörgum og lundalandi, har alt eftirhondini er avtikið av havhesti og rottum, har náttúrligi búfuglurin hevur verið við undirlutan, tí at vit við 15/20 mill. kg. av slógvi fóru í part við einum (í ávisan mun) fremmandum fugli, havhestinum.

At brúka alment stuðlaðu dagblaðini til manipulatió, indoktrinering og beinleiðis villileiðingar av almenninginum er sera grovt og átti at veruð straffbært, at somu tíð sum tað á ein ella annan hátt skuldi verið gjørligt at drigið tann persónin á Dagblaðnum, sum mis-kunnarlest kappaði høvdið av Martini Djurhuus og hansara húski, um somu tíð sum hesin maður, hansara kona og børn vóru roynd gjørd til samfelagsfiggindar av ringasta slag.

So er tað ovboðið, at eitt føroyskt tíðindablað, hvørs figgjarliga undirlag partvist stavar frá almennum fæ, letur seg brúka sum amboð hjá dubiosum krefnum í holt við at leggja síðstu hond á hetta, sum av útlendingum nú verður kallað heim-sins uppá seg størsta og best kamofleraða rán.

Tað, sum her verður sipað til, er skrivingin í blaðnum Sosialinum í september mánaða um Fugltúgvuna, nýggjasta linuskipið í føroyska flot-anum, undirskrivað óhv.

Í fyrru greinini verður uttan at vísa til nakra keldu »staðfest«, at skipið er minst 10 mill. krónur ov dyrt, og at teir, ið figgjað hava skipið, fara ikki at

fáa eitt klovið oyra afturgoldið —. Vist verður til, at útrokningar?? sýna, at skal skipið bera seg, so skal keypsprisurin liggja á um 7 mill. krónur. Ikki eiti á — gloypubiti, 10 mill. ov dyrt og so ikki klovið oyra til teir, ið hava lagt peningin út.

Við einum pennastrokei tekur man og sorlar sundur fleiri ára arbeiði um somu tíð sum hartvunnin positiv umtala, verður feið av borðinum við einum effektivum punktum.

Longu sama dag — um kvøldið tann 5. sept. kendu vit sviðan og fingur av at vita — annað av teimum felegunum, vit arbeiða fyri, gjørdi okkum greitt, at vit skuldu ikki halda fram at arbeiða teirra vegna. Eg mátti skilja, at teir sjálvandi vóru leysir av øllum.

Nakað dømi um hesar útrokningar hevur blaðið kortini ikki tikið við, men spurt eigur at verða, hvat ið tað er fyri fiskaprisur, hesar útrokningar hava sitt útgangsstæði í. Sjálvur havi eg síðani Fugltúgvun for í rakstur biðið um at sleppa at siggja rakstrarroknskapirnar fyri skipið, men hetta hevur ikki kunnað latið seg gjørt higartil. Orsøkin til at eg havi havt áhuga fyri, serliga, útreiðslutølunum

hjá Fugltúgvuni, er fyri at kunna samanbera faktisk tøl við roknað tøl í sambandi við gerð av so álitandi rakstrarætlanum sum til ber. Men av tí at hetta er vordid sýtt mæ, so hevði sjálvandi verið nærliggjandi eisini at hugt eftir, um nú roknskapartøluni eru so »faktisk«. Tí tað er heilt týðuligt, at tað rakstrar- og statsbudget, sum í '87-88 útløysti eina ta finastu fittung, nakað skip hevur fingið her á landi, hetta má vera so langt av leið, at spurningar eiga at verða settir í hesum sambandi. Í hvønn mun og hvar er tað roknað/ og ella mett skeivt? Hesar spurningar eru ikki longur bara av áhuga fyri undirritaða, men hava nú størsta almenna áhuga, skipið var nevniliga lýst at fara á tvang, og í somu løtu, hamarin fall, fullu eisini útvíð 5 mill. kr., ið eru tiknar inn í skatti, tolli og avgjöldum, til útgjaldingar til tann, ið hevur fingið landskassaveðhaldið tilskrivnað (í '87-88 20% av metingarvirðinum).

Er tað gongdin úti á grunninum, ið er orsøkin til at man í øðrum stjórnbarnaðum slær fast, at eitt skipaprojekt er so út av lagi, sum í hesum forinnum, einar 10 mill. kr. ov

dyrt, ella dupult so dyrt sum grundarlag tykist hava verið fyri?

Ella er tað reidarið, sum ikki hevur gjørt sínar skyldur, tá tað hevur snúð seg um at tryggja skipin-um best móguligar inn-tøkur av tess rakstri. Hevur tað verið skipsins áhugamál, ið reidarið (stjórn/ nevnd) hava røkt, ella eru tað onnur áhuga-mál, t.d. áhugamálini hjá flakavirkinum Norðis á Eiði og/ella Vaðhorn á Skála, fyri ikki at tala um tann skipaflota, ið knýttur er at hesum virkjum: tekniskt og figgjarligt fullkomiliga niðurkoyrd skip, ið áttu at verið høgð upp fyri nógvum ár-um síðani? Eg bara spyrji. Eitt er so vist, og tað er, at partafelagið Progretek við John Smith, ið hevur havt høvuðsábyrgdina av teirri teknisku síðuni av m/s Fugltúgvuni og m/s Saturn III, fær ikki eftir hetta í uppdrag at standa fyri bygging av fleiri Fugltúgvum ella líknandi skipum, ikki uttan so, at Sosialurin annaðhvørt frí-villuga ella við dómi fæst at taka aftur hesar sínar pástandir, ið tykjast tiknir úr einum tómun høvdi.

Í Sosialinum tann 5. september '91 verður m.a. sagt: »eitt rakstrarundirskot uppá slaka millión í '90 áðrenn rentur og avdráttir«.

»Ongin av lánveitarun-um fer at fáa klovið oyra«. Sjóvinnubankin fær kortini sitt: landskassin veðheldur!! Skipið sigst í dag standa í 18-19 mill. og ein útrokning??? visir, at skal skipið bera seg, so skal keypsprisurin liggja á uml. 7 mill. kr. Tað mest áhugaverda kanska er tá tað verður sagt, at Sjóvinnubankin hevur givið tilsegn um figging at keypa skipið aftur og at tað er arbeiðsmannafelagið á Eiði og Eiðis kommuna, ið eru sinnað at

keypa. Hetta kundi týtt uppá, at søgan er við at endurtaka seg, tí hetta síðsta brotið í Sosialinum tann 5. september kann eisini lesast soleiðis, at arbeiðsmannafelagið á Eiði og Eiðis kommuna fara at seta seg fyri nýggjum partapeningi og av nógv størri týðningi: fara at veita sjóvinnubankanum eitt nýtt alment og eitt nýtt hálvalment veðhald, eftir at bankin tann 24. í hesum, tá hamarin var fallin í Dómhúsinum í Tórshavn: útløysti tær útvíð 5 mill. úr landskassanum, ið tykjast at hava verið høvuðssætið og eyðsyn-liga orsøkin til hesa bankafyriskipaðu tvingils-sølu. Herumframt fer kanska eisini tað at henda, at Sjóvinnubankin framyvir tryggjar sær fullu rentuinntøkurnar av einari skipafigging bert helvtina til stóðdar, av tí Skipskreditfondurin í dag stendur fyri, men til ein rentukostnað líka so støran ella kanska størri, enn Skipskreditfondens rentukostnaður er tað í dag. 2½ ella 4% pro anno, mótvægis føroyskum bankum, har ein rentu-satsur uppá 8% man fara at vera eitt einsamt und-antak.

Er hetta frá betrivitandi keldu, at blaðið hevur hesi óføru og ikki sørt sensa-tionellu tíðindi og hesar pástandir? Ella er tað eitt av hesum fullkomiliga blástu, totalforstokkaðu høvduðum, ið róta runt meira og minni í ørviti norðuri á Eiði, settir sum stjórar og leiðarar av teimum, sum reelt tykjast reka vinnuvirksemi eftir reyv har norðuri, nevniliga partafelagið Sjóvinnubankin saman við sínun størsta partaiegara L/f Føroya Fiskasølu. Hesar fyrítøkur, onnur høvuðsbanki høvuðsvinnunnar og so framleiðslu- og solumonopolíð á Skans-

anum, ið hevur og hevði ein ovasta leiðara, ið kom frá, og varð klæktur av multinationalu stórfyrítøkuni Nestlé á lmede-skúlanum í Sveits. Um til-ika útbúgving av leiðar-um innan tær multinatio-nalu fyrítøkurnar, varð í BBC av einari pressutals-kvinnu fyri stuttum sagt soleiðis: Okkara mál er, at ert tú einaferð útbúgv-in og vordin leiðari, (stjóri) innan hesar multinatio-nalu fyrítøkur, skalt tú virka fyri áhugamálum teirra multinationalu, ikki bara meðan tú hevur status av stjóra í sjálvari fyrítøkuni, men útbúgv-ingin hevur sum aðalmál at tú alla tína karrieru (eis-ini uttanfyrir fyrítøkuna) virkar fyri áhugamálum teirra multinationalu.

Er hetta dømi um slíkt?

Tí var tað ikki nettup ein maður við tilikari útbúgving, sum í 1969 og eitt hálvt — 01.07.69 — tók við teirri suverenu stýringini av at kalla øll-um tí føroyska búskapin-um, ein skipan, ið eftir fá-um árum fekk heitið pri-vatkommunistiskur plan-búskapur. Ein skipan, sum endaði við at dreina ½ milliard krónur um árið burtur úr landsins borgar-um, ella umleið 11 mia. kr., skrivur ellivu milli-ardir krónur, í '89-krónum. Úrmælingur, sum eisini virtuost hevur megnað at reka so væl og so meint, at honum hesi somu gott 20 ár hevur eydnast at tví-halda sitt búskaparliga kværkratak um føroyskar politikarar, so dyggiliga, at hesir fingust at lóggeva á ein so eminentan máta, at føroyskir skattgjaldar-ar, øll hesi ár, yvir skatta- og figgjarlóg hava verið bukaðir at gjalda hesar milliardir í beinleiðis eks-port stuðuli til tryggjan

